

ASUMISNEUVONTATYÖRYHMÄ

TYÖRYHMÄN 9. KOKOUS

Aika: Maanantai 14.12.2020 klo 13-15

Paikka: Teams/kokoushuone Lohi, ympäristöministeriö

Osallistujat: Jarmo Lindén, johtaja, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA (pj)
Sanna Helesuo, erityisasiantuntija, oikeusministeriö
Ritva Liukonen, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö
Ville Koponen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö
Tuula Tiainen, erityisasiantuntija, ympäristöministeriö
Katja Reiman, kehityspäällikkö, Rikosseuraamuslaitos
Anne Kinni, projektipäällikkö, Helsingin kaupunki
Petri Ahonen, asumisneuvoja, Porin kaupunki
Taru Herranen, palvelupäällikkö, Tampereen kaupunki
Laura Hassi, asiantuntija, Kuntaliitto
Tiina Irjala, kehityspäällikkö, Nuorisواسuntoliitto NAL
Jussi Lehtonen, asumispalvelupäällikkö, Vailla Vakinaista Asuntoa ry
Anne Viita, toiminnanjohtaja, Vuokralaiset ry
Sari Timonen, kehittämisspäällikkö, Y-säätiö

Sihteerit:

Liisa Meritähti, hallitussihteeri, ympäristöministeriö
Liisa Holopainen, hallitussihteeri, sosiaali- ja terveysministeriö
Eeva-Maija Puheloinen, hallitussihteeri, ympäristöministeriö

Kuultavana:

Veera Vilkama, päällikkö, Moniheli ry

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Kokous avattiin ja asialista hyväksyttiin.

2. Viime kokouksen muistion hyväksyminen

Viime kokouksen muistio hyväksyttiin.

3. Maahanmuuttajien asumisneuvonta, päällikkö Veera Vilkama, Katto-toiminta, Moniheli ry

Veera Vilkama esitteli Moniheli ry –järjestöä ja sen Katto-toimintaa sekä maahan muuttaneiden asumisneuvonnan erityispiirteitä. Moniheli on yli 100 monikulttuuri-, maahanmuuttaja- ja kotoutumista edistävän järjestön verkosto Suomessa, mikä tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta Suomessa. Katto-toiminnan tavoitteena on maahan muuttaneiden asunnottomuuden ja asumisen ongelmien ennaltaehkäisy.

Maahan muuttaneiden keskuudessa vuokra-asuminen on yleisempää kuin valtaväestön keskuudessa ja ARA-asunnoissa asuminen on yleistä, mutta yksityisissä vuokra-asunnoissa asuminen on yleistynyt. Perheelliset maahan muuttaneet asuvat valtaväestöä useammin ahtaasti.

Maahan muuttaneet saavat erityisesti työttömyysturvaa, asumistukia ja perustoimeentulotukea valtaväestöä yleisemmin. Lisäksi maahan muuttaneet kohtaavat vuokra-asuntomarkkinoilla syrjintää, mikä vaikeuttaa asunnon löytämistä. Veera Vilkama kertoi myös Katto-toiminnan havainnoista maahan muuttaneiden kohtaamista asumisen ongelmista, kuten ns. hämäristä vuokravälittäjistä sekä kieleen ja digitaitoihin liittyvistä ongelmista ja yhteiskuntatietojen puutteesta.

Vilkaman mukaan yksityisissä vuokra-asunnoissa asuvien asumisneuvonnan turvaamien lakisääteistämisen kautta on tarpeellista. Asumisneuvonnan suunnittelussa ja siitä viestinnässä vieraskielisen väestön tavoittamiseen tulee kiinnittää erityisesti huomiota. Myös asumisneuvonnan toteuttamisessa muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvat tulee ottaa huomioon, ja onkin tärkeää, että ihmiset saavat asumisneuvontaa kielellä, jota he ymmärtävät hyvin. Katto-toiminnan asiakkaat tarvitsevat konkreettista apua ja asioiden etenemisen seuranta, eikä pelkkä puhelinneuvonta ja toimintaohjeiden antaminen tuo muutosta vaikeaan tilanteeseen. Järjestöjen antaman neuvonnan etuna on, että järjestöillä on paljon tietoa ruohonjuuritasolta ja kyky tavoittaa ihmisiä.

Keskusteltiin termeistä maahanmuuttaja, maahan muuttanut ja vieraskielinen. Monet maahan muuttaneita koskevat huomiot sopivat myös rikosseuraamusasiakkaita koskeviksi. Erityisiä haasteita on, jos henkilö kuuluu kahteen erityisryhmään, kuten maahan muuttanut, joka on juuri vapautunut vankilasta. Keskusteltiin miten lakisääteistämisen yhteydessä voi säilyttää erityisryhmille annetun tuen taso: miten heidät tavoitetaan ja saada tuki kaikkien saataville. Palvelujärjestelmään integroitu asumisneuvonta tavoittaa palvelujärjestelmän piirissä olevat henkilöt tehokkaasti, mutta järjestöjen asumisneuvonta ehkä tavoittaa palvelujärjestelmän ulkopuoliset henkilöt paremmin.

4. Nuorten asumisneuvonta, kehityspäällikkö Tiina Irjala, Nuorisotasuntoliitto NAL

Tiina Irjala esitteli nuorille suunnattua asumisneuvontaa, jota tuottavat NAL-paikallisyhdistykset (17 kpl), Ohjaamot (18 kpl), opiskelija-asunnot ja muut asumisneuvontaa toteuttavat tahot, joilla on nuoria asiakkaita. NAL-paikallisyhdistykset tarjoavat STEA-rahoituksella ennakoivaa asumisneuvontaa ja asumisneuvontaan linkittyviä toimintoja nuorisotasuntojen asukkaille, asunnonhakijoille ja muille paikkakunnan nuorille. Ohjaamot ovat alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen ohjauspisteitä, jotka tarjoavat tietoa, neuvontaa ja ohjausta sekä osa Ohjaamoista myös yleistasoisempaa asumisneuvontaa.

Nuorten asumiseen liittyviä huomioita ovat, että nuoret ovat yllidustettu ryhmä vuokravelka- ja häätötilastoissa. Ennakoiva puuttuminen on tärkeää, jotta estetään ongelmien kasautuminen, ja työtä tehdään myös mielen hyvinvoinnin edistämiseksi. Nuoret harvoin hakevat oma-aloitteisesti neuvoa ja opastusta ulkopuolisilta, joten palvelun saatavuus ja asumisneuvojan tuttuus parantavat neuvonnan vaikuttavuutta. Asumisneuvonnan saatavuus nuorisotasuntojen yhteydessä mahdollistaa asunnon saamisen myös haastavassa tilanteessa olevalle nuorelle, joka on riskissä joutua asunnottomaksi.

Keskusteltiin termeistä asumisneuvonta ja asumisohjaus, jotka olisi hyvä määritellä raportissa.

5. Raporttiluonnoksen kommentointi ennen seuraavaa kokousta

Sihteeristö toimittaa raporttiluonnoksen työryhmälle ja siihen pyydetään kommentteja seuraavaan kokoukseen 19.1.2020.

Puheenjohtaja huomautti, että asumisneuvonnan lakisääteistämällä toteutettaisiin perustuslain 19,4 §:ää, jonka mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä.

Keskusteltiin asumisneuvojen koulutustasosta ja olisiko neuvojille syytä asettaa koulutusvaatimus. Keskusteltiin lakisääteistämisen vaikutuksesta ja siitä, ettei lakisääteisestä palvelusta voi säästää vastaavalla tavalla kuin palvelusta, jonka tuottaminen ei ole lainsäädännön edellyttämää palvelua.

6. Muut asiat

- Asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmisteleva työryhmä: toimikauden jatkaminen sekä organisoinnin muutokset. Päätös 16.11.2020
- Alkuvuoden kokoukset: tiistai 19.1.2021 klo 13-15 ja torstai 18.2. klo 13-15

7. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin.